

A debreceni 3. honvéd gyalogezred megalakulása

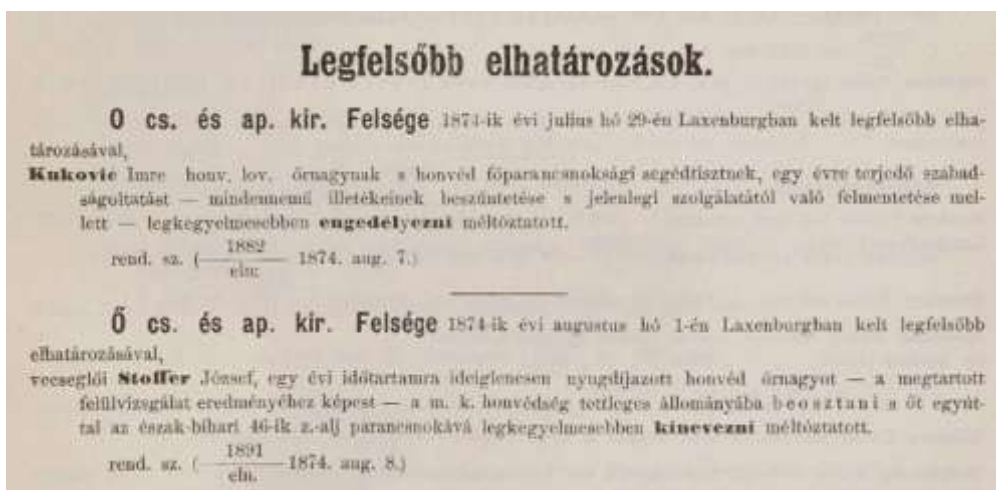
2014.02.12.

A kiegyezés után **1868**-ban megszületett **XLI. törvénycikk a honvédségről** és a **XLII. törvénycikk a népfelkelésről** teszi lehetővé a Magyar Honvédség megszervezését. Az országot hat, majd 1871-től hét honvédkerületre osztották. A törvény 82 honvédzászlóalj szervezését rendelte el. Egy honvéd gyalogos zászlóalj egy törzsből és négy századból állt. Kezdetben csak a törzsek alakultak meg. 1872 végére felszámolták az összes határőr gyalogezredet, ezekből is honvéd zászlóaljakat alakítottak. A honvéd gyalogság létszáma 1873-ra elérte az 150 000 főt.

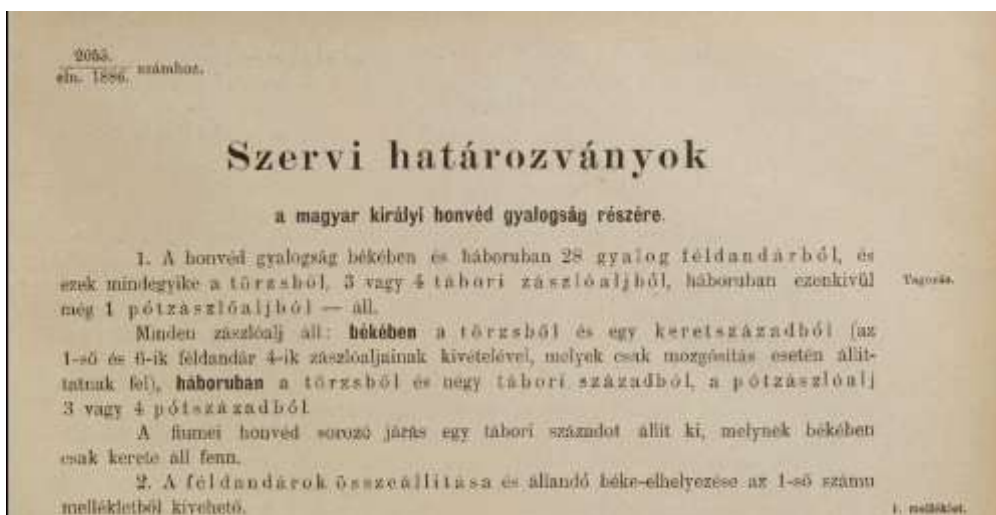
Ekkor Debrecenben az I. honvédkerülethez tartozó **46. észak-bihari zászlóalj** állomásozott. A hajdú-szabolcsi, szintén az I. honvédkerülethez tartozó 42. zászlóalj pedig Nagykállón volt elhelyezve. ¹

1874-ben a 46. zászlóalj parancsnoka vecseklői Stoffer József lett.

(Nevét ma már csak a Farkasréti temető felszámolt síremlékeinek felsorolása között találjuk meg: Stoffer József, vecseklői (vezérőrnagy) 1833-1903.)²

1886-ban a gyalogsági zászlóaljakat **féldandárokba** szervezik.

Forrás: Rendeleti közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára 13. évf. 16. szám 1886. június 2. 115, 123, és u. e. R.K. mellékletén

A **féldandárok felépítése** a következő volt:

- törzs
- 3 vagy 4 táborig zászlóalj
- háborúban 1 pót század

Debrecenben a 3. féldandár alakul meg 4 táborig zászlóaljjal:

- debreceni 46. zászlóaljból
- időközben Debrecenbe került 42. zászlóaljból
- Karcagon állomásozó 47. nagykunsági zászlóaljból
- Zilahon állomásozó 45. szilágysági zászlóaljból.

10

1862. évi évkönyv,
évi. 1862.

1. melléklet
Szervi határozványok
a m. kir. honvéd gyalogság részére.

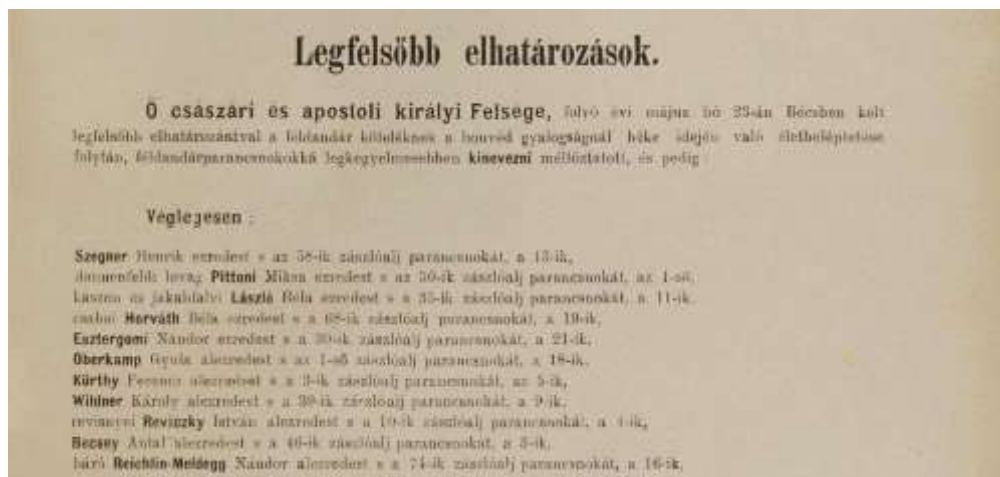
Kimutatás

a m. kir. honvéd gyalog feldandárok összeállításáról és elhelyezéséről.

Keretjel Gyal. feldandár	Földandár		Zászlóalj		A zászlóalj rangja szám	Megjegyzés
	létszám helye	elnevezés	állomáshely			
1. Budapesti (Budapest)	Budapest	Budapesti	1	Budapest	1	nem szervezhetőek üléseik, és egy századosok.
		ant-kis-kisvárosi	2	Félegyháza	2	
		csongrád-békési	3		3	
2. Békés-Gyula	Békés-Gyula	szolnoki-békési	4	Békés-Gyula	4	
		jaszberényi	5	Jászberény	5	
3. Debreceni	Debrecen	debrézeni	6	Debrecen	6	
		nagykunsági	7	Karcag	7	
		szécsényi	8	Zilah	8	
4. Borsányi	Borsány	borsányi	9	Borsány	9	
		nagyvárad	10	N. Várad	10	

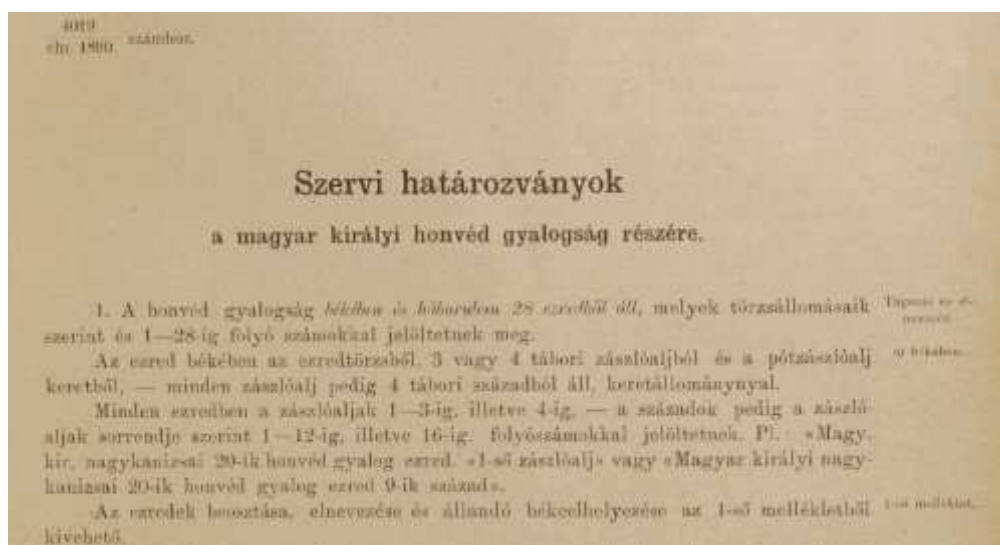
Forrás: Rendeleti közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára 13. évf. 16. szám 1886. június 2. 115, 123, és u. e. R.K. mellékletén

A feldandár parancsnoka **Becsey Antal** alezredes, a 46. zászlóalj parancsnoka lett.

Forrás: Rendeleti közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára 13. évf. 17. szám 1886. június 2. 125. p.

1890-ben a feldandárokat ezredeké szervezik át. Létrejön a **debreceni 3. honvéd gyalogezred**.

Forrás: Rendeleti közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára 17. évf. 53. szám 1890. szeptember 6. 341-342 és ezen R.K. melléklete

Felépítése: ezredtörzs és 4 táborigi zászlóalj. Időközben a 47. nagykanizsai zászlóalj is Debrecenbe került. Azaz már 3 zászlóaljat kellett elhelyezni. A negyedik táborigi zászlóalj Zilahon maradt.

4019. számhoz.
é. n. 1890. I. melléklet

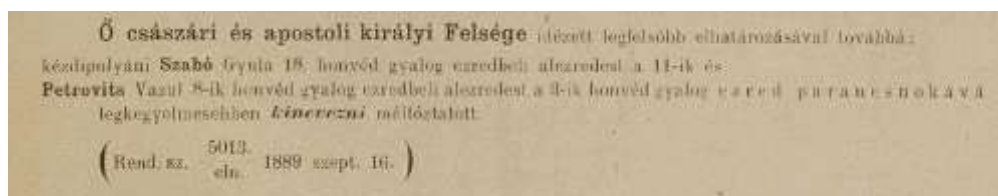
Átnézet

a magyar kir. honvéd gyalog ezredek beosztásáról, elnevezéséről és béke-elhelyezéséről.

Körlet	Dandár	A gyalog ezred				Megjegyzés
		száma és sorkhelye	erőssé	állomási helye	szövetségi állomása	
I. Budapest	77. Budapest	1.	Budapest	1. Budapest	2. Pécsyháza	
		2.	Békés-Gyula	1. Békés-Gyula	3. Jászócsanak	
	99. Debreczen	3.	Hörsman	1. Debreczen	2. Zita	
		4.	Nagyvárad	1. Nagyvárad	2. Birosgéni	

Forrás: Rendeleti közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára 17. évf. 53. szám 1890. szeptember 6. 341-342 és ezen R.K. melléklete

Az ezred parancsnokává **Petrovits Vazul** a 8. honvéd gyalogezred **alezredesét** nevezték ki.

Forrás: Rendeleti közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára 17. évf. 56. szám 1890. szeptember 22. 349. p.

Debrecennek egyre nagyobb gondot okozott a folyton emelkedő létszámú katonaság elhelyezése. A honvéd gyalogság mellett itt volt a cs. és kir. 39. gyalogezred egy zászlóalja, és hadkiegészítési központja. Emellett honvéd, valamint cs. és kir. lovasszázadoknak is helyet kellett adni a városban.

A **Debreczen-Nagyvárad** **Értesítő** 1887. július 3-án megjelent száma a **következőket írja:**

„Olvassuk a helybeli lapokból, már 3 honvédzászlóalj van elhelyezve városunkban. Igaz. Dehol? És minő épületben? Először is roppant távol egymástól s kettő oly messze a város közepétől, hogy áldozatnak kell tekinteni, az azokba való kivándorlást. Az épületek laktanyák ugyan, de csak olyan „fiók” félek, amelyekben az állandó századok csekély létszáma csak elvan valahogy, de ha **őszi vagy tavaszi gyakorlat van**, akkor hajtják s rátukmálják a szegény katonákat a még szegényebb adófizetőre mégpedig oly szabálytalanul, hogy **egy házhoz egy ágyra két bakát is betuszakolnak**...

Az adózó **polgároknál** volt, amint tudjuk, most is elhelyezve körülbelül **1 200 honvéd**, mégpedig egy csapat a **Czegléd utczi temető környékén**, egy csapat a **czigány-soron**, egy csapat a **huszárlaktanya**, egy csapat a **Hatvan utczi temető körül**, szóval körös-körül volt a város honvéddel, s ki gondolna azzal, hogy ezen intézkedés következtében, a szegény bakának igen kevés idő jut a pihenésre; az álom pedig annak, aki **10—11 órát gyakorol**, nagyon szükséges, hát ha még a **be- és kivonulás 1—1**, tehát **összesen 4 órát** vesz igénybe.”³

Azaz égetően szükség volt új laktanyák építésére.

A **Debreczen-Nagyvárad** **Értesítő** 1890. november 30-án megjelent száma már arról számol be, hogy a tervek szerint 1891-ben kezdődne a honvéd gyalogsági laktanya építése, amit a következő évben be is fejeznének. ⁴

1893. január 03-án megtörtént a honvéd gyalogsági lakatanya épületének átadása, a 3. honvéd gyalogezred birtokba vehette új kaszárnyáját. ⁴

Kép forrása: Debreceni Városi Könyvtár Fotótára

¹ Barczy Zoltán: A királyért és a hazáért: a m. kir. honvédség szervezete, egyenruhái és fegyverzete 1868-1918; Budapest: Corvina, 1990. 16-27. p.

² <http://epa.oszk.hu/00000/00003/00030/fuggelek.html>

³ Debreczen-Nagyváradai Értesítő 45. évf. 27. sz. 1887. júl. 3. 1. p.

⁴ Debreczen-Nagyváradai Értesítő 48. évf. 49. sz. 1890. nov. 30. 2. p.

⁵ Papp József: Debrecen város birtokkataszttere 1924-1950. In Hajdú Bihar Megyei Levéltár közleményei 23./ szerk Radics Kálmán. Debrecen, 1997. 103. p.

Átlagos (0 szavazat)